

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні тільки починає свій розвиток, оскільки вітчизняні банки під час кредитування більшою мірою заінтересовані в забезпеченні, а не в перспективності бізнес-плану чи інноваційної ідеї. Окрім цього, залучення венчурного капіталу може здійснюватися через випуск акцій або облігацій підприємства-реципієнта. Акції у даному випадку для підприємства-реципієнта передбачають втрату частки власного капіталу, й відповідно – контролю над управлінням підприємством. Облігації, у свою чергу, є більш вигідними як для інвестора, так і для підприємства-реципієнта, оскільки існує можливість їх дострокового погашення та є обов'язковим дотримання принципу платності. Ключовою особливістю венчурного капіталу є ризикованість його вкладення. Ризики у сфері венчурної діяльності передбачають настання певних подій, за яких і венчурний капіталіст, і підприємство-реципієнт не досягають бажаних результатів у процесі здійснення венчурної діяльності та реалізації впровадження інноваційного продукту.

Дослідженню особливостей венчурного фінансування як головного чинника у розвитку інновацій присвятили свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Е.С. Акельєв, А.Альмераї, А.В. Аркадьєв, О.В. Бабінська, Г.М. Білецька, І.В. Брикова, І.В. Власова, А.Л. Войтишкина, І.С. Грозний, Н.В. Драчик, Н.В. Дриль, А.А. Калашников, В.В. Клименко, В.А. Кузнецов, Т.І. Кузнецова, С.Ф. Легенчук, І.В. Литвин, О.В. Мартякова, С.З. Мошенський, А.І. Нікконен, В.П. Онищенко, О.М. Петрук, О.В. Усатенко, А.В. Череп та ін.

Механізм венчурного фінансування може мати різні види капіталу, проте зазвичай у більшості випадків венчурний капітал має форму акціонерного капіталу, тобто відбувається придбання частини акцій (конвертовані привілейовані акції, привілейовані акції, звичайні акції) венчурних підприємств. Крім того, залучати венчурне фінансування підприємства-інноватори можуть через випуск облігацій (звичайні облігації та конвертовані облігації). Особливості кожної форми венчурного фінансування представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості різних форм венчурного фінансування та їх вплив на формування облікової інформації про фінансування інноваційних підприємств

Складова капіталу інноваційного підприємства	Форма венчурного фінансування	Коротка характеристика форми венчурного фінансування та її вплив на формування облікової інформації
1	2	3
1. Позиковий венчурний капітал	Облігації	Борговий цінний папір, інструмент позикового капіталу, який передбачає строкове погашення зобов'язання підприємства-реципієнта венчурних інвестицій щодо облігаційної позики та виплату відсотків згідно умов емісії. Бухгалтерський облік повинен забезпечувати інформацією про обсяги залучення венчурного фінансування у вигляді облігаційної позики, умов виплати відсотків, погашення самої позики при виході венчурного інвестора із інвестиційного проекту
	Конвертовані облігації	Право венчурного інвестора обміняти їхні облігації на облігації інших випусків або взагалі конвертувати їх у акції. Бухгалтерський облік повинен формувати інформацію щодо способів конвертації даних облігацій в інші цінні папери, їх частку такого фінансування в інвестиційному проекті

Продовження табл. 1

1	2	3
2. Власний венчурний капітал	Конвертовані привілейовані акції	Право венчурного інвестора обміняти дані цінні папери на звичайні акції (інструмент власного капіталу) або звичайні облігації (інструмент позикового капіталу). Бухгалтерський облік повинен надавати інформацію про особливості конвертації таких цінних паперів, їх види та частку такого фінансування в інвестиційному проекті

	Привілейовані акції	Право венчурного інвестора отримати, в першу чергу, фіксований дивіденд, який виражається або у відсотках від номінальної вартості, або в грошовій оцінці у розрахунку на одну акцію. Бухгалтерський облік повинен формувати інформацію про обсяги венчурного фінансування, залученого шляхом емісії привілейованих акцій в розрізі їх власників
	Звичайні акції	Право одного голосу венчурного інвестора на загальних зборах акціонерів. Дана форма венчурного фінансування є досить ризикованою, виходячи з того, що доходність по таким акціям не фіксується, залежить від фінансового стану компанії та сплачується з прибутку лише після сплати відсотків, податків і дивідендів за привілейованими акціями. Бухгалтерський облік повинен надавати інформацію стосовно розміру дивідендів за цими цінними паперами, їх власниками (за умови значного обсягу простих акцій), частки такого фінансування в інвестиційному проекті
3. Цільове фінансування	Кошти фізичних та/або юридичних осіб	Цільове або благодійного фінансування діяльності інноваційного підприємства (в межах окремого інвестиційного проекту), що здійснюється фізичними та/або юридичними особами. Бухгалтерський облік повинен забезпечувати інформацією про обсяги такого фінансування, його цільове призначення, частку в інвестиційному проекті та, безпосередньо, інвесторів

Варто зазначити, що на нашу думку, в результаті аналізу форм венчурного фінансування інноваційного підприємства необхідним є виділення в системі бухгалтерського обліку підприємства-інноватора власного венчурного капіталу (тобто капітал, що був залучений за рахунок випуску інструментів власного капіталу, таких як конвертовані привілейовані акції, привілейовані акції, звичайні акції) та позикового венчурного капіталу (тобто капітал, що був залучений за рахунок інструментів позикового капіталу, таких як облігації та конвертовані облігації). У свою чергу, конвертовані цінні папери у будь-який момент надають право венчурному інвестору здійснити їх обмін, тобто у підприємства-інноватора в результаті конвертації цінних паперів відбудеться трансформація власного у позиковий капіталу або навпаки.

Зауважимо, що венчурна діяльність є досить ризиковим бізнесом. Для інвестора найбільший ризик полягає у вкладенні фінансових ресурсів в діяльність підприємств, відносно яких немає впевненості у поверненні вкладених коштів та отриманні прибутків, так як певні гарантії в такому фінансуванні взагалі не надаються. Для підприємства-реципієнта, в свою чергу, негативною стороною такого фінансування є повна або часткова відстороненість від управління підприємством та у розподілі значних прибутків.